

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası
Takipçilerinin “Fikhî” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Ticaret Mallarının Zekâtı

Yasir Hudayr'a

Soru:

Ticaret mallarının zekâtı, satışı sunulan malın değeri üzerinden, yani zekât veren kişinin malı satın aldığı değer üzerinden değil de müşterilerine sattığı değer üzerinden olması gerekir!

Yani 10.000 değerinde bir mobil cihaz aldım ve bunu 15.000'e sattım; zekâtın 15.000 değeri üzerinden olması gerekir.

Benim bu anlayışım doğru mudur?!

Cevap:

Maliye kitabında şöyle geçmektedir: [Ticaret Mallarının Zekâtı

Ticaret malları nakitlerin dışında kazanç maksadıyla alınıp satılan yiyecekler, giyecekler, mefruşat, imalatlar, hayvanlar, madenler, arazi, bina ve bunların dışında alıma ve satıma konu olan, kendisi ile ticaret yapmak için sahip olunan her şeyi kapsar.

Ticaret maksadıyla sahip olunan malların zekâta tabi olduğu hususunda sahabeler arasında herhangi bir ihtilaf olmamıştır. Semure b. Cündüb'den: فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُأْمُرُنَا أَنْ نُخْرِجَ الصَّدَقَةَ مِنَ الَّذِي نَعْدُ لِلْبَيْعِ **Bundan böyle satmak için elimizde bulduğumuzdan zekât çıkarmayı (vermeyi), Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem bize emretti.** [Ebu Davud rivayet etti.] Ebu Zer Radiyallahu Anh, Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini rivayet eder: وَفِي النَّبِيِّ صَدَقَتُهُ **Bez için de zekât vardır.** [Dârakutnî ve Beyhakî rivayet etti.] [النَّبِيِّ] **“El-Bezz”, ticaret yapmak için sahip olunan elbise ve kumaşlara denir. Ebu Ubeyd'in Ebu Amra b. Himas'tan onun da babasından rivayeti şöyledir: “Ömer b. Hattab bana uğradı ve şöyle dedi: Ey Himas, malının zekâtını ver. Bunun üzerine ben: Ok kuburlarından ve dibağlı derilerden başka malım yoktur, dedim. Bunun üzerine Ömer: Onların değerlerini tespit et, sonra da zekâtını ver, dedi.” Abdurrahman b. Abdü'l Kâriyy'den şöyle rivayet edilmiştir: كُنْتُ عَلَى بَيْتِ الْمَالِ، زَمَنَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، فَكَانَ إِذَا خَرَجَ الْعَطَاءُ جَمَعَ **Ömer b. Hattab zamanında, beytülmalın sorumlu idim. Zekât zamanı geldiğinde ticaret malları toplanır, onların görüneni ve görünmeyenleri hesaplanır, sonra da görünen mallardan görünen ve görünmeyen malların zekâtları alınır.** [Ebu Ubeyde rivayet etti.] İbni Ömer'den şöyle rivayet edilmiştir: مَا كَانَ مِنْ رَقِيقٍ أَوْ بَرٍّ يُرَادُ بِهِ التِّجَارَةُ، فَفِيهِ الزَّكَاةُ **Ticaret amacıyla elde bulunduran kumaş ve kölenin zekâtı vardır.** [Ebu Ubeyde rivayet etti.] Ticaret mallarında zekâtın var olduğuna dair; Ömer'den, oğlundan, İbni Abbas'tan, yedi fakihten, Hasen'den, Cabir'den, Tavus'tan, en-Nah'î'den, Sevri'den, Evzâî'den, Şafii'den, Ahmed'den, Ebu Ubeyd'den, rey sahiplerinden, Ebu Hanife'den ve diğerlerinden (Allah hepsinden razı olsun) gelen rivayetler vardır.**

Değeri altın veya gümüş nisabına ulaştığı ve üzerinden de bir yıl geçtiğinde ticaret mallarından zekât vermek farzdır.

Bir tüccar, başlangıçta nisap miktarından az bir mal ile ticarete başlar ve üzerinden

bir yıl geçtikten sonra elindeki mal nisap miktarına ulaşırsa böylesi bir mala zekât yoktur. Çünkü nisabın üzerinden bir yıl geçmemiştir. Ancak, nisap miktarına ulaşan malın üzerinden tam bir yıl geçtikten sonra zekât vermek farz olur.

Bir tüccar, bin dinar gibi nisap miktarını aşan bir meblağla ticarete başlar ve yıl sonunda ticareti gelişir, kâr elde eder ve değeri üç bin dinara ulaşırsa o kimsenin ticarete başladığı bin dinar üzerinden değil üç bin dinar üzerinden zekât vermesi vacip olur. Çünkü elde ettiği kârlar da zekâta tabidir. Anaları ile beraber hesap edilen ve zekâta tabi olan koyun ve keçi yavrularında olduğu gibi anaparadan elde edilen kâr da asıl mal gibidir ve birlikte zekâta tabi olur. İster deve, sığır, koyun gibi aynî olarak zekâtı verilmesi gereken mallardan olsun isterse elbise, imalatlar, arsa, bina gibi zekâtı aynî olarak verilmesi farz olmayan mallar cinsinden olsun **üzerinden bir yıl geçtikten sonra tacir, ticaret mallarının değerini tespit eder. Onların tamamını altın veya gümüş gibi tek bir değerden hesaplar ve malının değeri altın veya gümüşün nisap miktarına ulaşırsa ticaret mallarından %2,5 oranında zekât çıkarır.** Malından zekât vermesi gereken dönemde, eğer kendisi için daha kolaysa kullanımda olan para üzerinden zekâtını vermesi de caizdir. Aynı şekilde koyun, sığır veya elbise ticareti yapan bir kimsenin vermesi gereken zekâtın değeri bir koyun veya sığır veya bir elbise değerinde ise bunları nakit olarak vermesi caiz olduğu gibi koyun, sığır veya elbise olarak vermesi de caizdir. Zekâtını nasıl vermek isterse öylece verir.

Deve, sığır, koyun gibi aynî olarak zekâtı vacip olan ticaret mallarının zekâtı da ticaret malları sınıfına dahildir. Bu tür malların zekâtı, yayılım hayvanlarının zekâtı gibi değil, ticaret mallarının zekâtı gibidir. Çünkü bu malları elde bulundurmaktan maksat sahip olmak değil, bunların ticaretini yapmaktır...].

Böylece ticaret başlangıçta başlar; dolayısıyla ister nisap miktarı ister daha fazlası olsun yılın başlangıcında sayılır ve yılın sonunda bir kez daha hesaplanır, sonra yukarıda belirtildiği gibi hesaplamaya göre zekât farz olduğunda onun zekâtı verilir. Ayrıca ticaretin değeri hesaplanırken üzerinden bir yıl geçmemiş olsa bile kâr dahil edilir; çünkü elde edilen kâr, ana sermayeye bağlıdır.

Yani ticaretin hesaplanması nisabın başlangıcında olur, bir de nisabın başlangıcının üzerinden geçen bir yılın sona ermesinin ardından yani zekât farz olduğunda hesaplanır.

Umarım bu kadarı yeterli olmuştur. Bilen ve hüküm verenlerin en hayırlısı Allah'tır.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 28 Şaban 1444

M. 20/03/2023

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<https://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/4347/>